

Kort om bøger

AF ARNE MARIAGER
post@arnemariager.dk

Punktum med en klassiker

Engelske Ann Cleeve har bebudet, at det fjerde bind skal være afslutningen på serien om den spansk-skotske vicekriminalkommisær Jimmy Perez fra Shetlandsøerne, Shetlands-kvartetten, som serien er døbt. Den 17. maj udkommer den fjerde – og dermed sidste – bog i serien. "Stormvarsel" kaldes Cleeves romanen, der udgør et helt klassisk punktum i serien om Perez. Han er taget til den lille ø Fair Isle sammen med sin forlovede. Hun skal præsenteres for hans forældre – og parret overvejer at slå sig ned på øen. Efterårsstormen raser, og den berømte leder af øens anerkendte naturcenter findes myrdet. Politiet fra fastlandet kan ikke komme til øen, før stormen har lagt sig, så Perez må overtage efterforskningen. Han ved, der er en farlig morder på øen. Og han frygter, at morderen venter på chancen til at slå til igen. Shetlandskvartetten er planlagt som TV-serie. "Stormvarsel" er på 250 sider. Den udgives på dansk af forlaget Cicero og koster 250 kr.

Jubilæum fejret med pris

Høst&Søn er et af landets ældste bogforlag. Forlaget fyldte 175 år den 15. april og samme dag modtog en af forlagets dygtige forfattere, Jesper Wung-Sung ganske passende Kulturministeriets forfatterpris for børne- og ungdomsbøger. Wung-Sung fik prisen for romanen "kopierne".

Det var Andreas Frederik Høst, der grundlagde forlaget i 1836, og gennem årene har det markeret sig på en række områder, bl.a. som udgiver af historiske værker, romaner og biografier. Som langt de fleste forlag har Høst&Søn også mærket de store, strukturelle ændringer i branchen. I dag er forlaget specialiseret i udgivelsen af bøger til børn og unge – både de underholdende fortællinger og de dybere og lidt mere eksperimenterende. Desuden udgiver forlaget fagbøger om børne- og ungdomskultur. Høst&Søn er i dag en del af Rosinante&Co, der er en del af Gyldendal-koncernen. Men netop indenfor børne- og ungdomslitteraturen markerer Høst&Søn sig stærkt.

Livet i bevægelse

Kit Kruse er 83 år. Men hun underviser stadig i gymnastik tre gange om ugen og råber til "pigerne" på gulvet: - Kom så piger, nu skal vi være sexede. Pigerne er i alderen fra 17 til 80. Men det er livskunstneren, gymnasten, indpiskeren og optimisten Kit Kruse i en nøddeskal. Det er dette dynamiske menneske, der portrætteres i bogen "Kit Kruse – livet skal strækkes og bøjes", som journalist Mette Bennike har skrevet for Gads Forlag. Kit Kruse tilhører en generation, hvor det var forventeligt, at kvinderne blev hjemme ved kødgryderne. Men hun rejste verden rundt med sit gymnastikhold og underviste mennesker i gymnastik og livsglæde. Bogen udkommer 17. maj og koster 249 kr. Den er på 237 sider.

En rigtig, men moderne irer

Irerne har skabt nogle af verdens største forfattere. Shaw, Beehan, Joyce, navnene er mange. Nu er der en mere, som fortjener en plads i selskabet. Han hedder Colm Tóibín, og er ganske vist en moden mand, født i 1955, men han er først på det seneste kommet over Nordsøen og i land på dansk. "Natens historier" var den første, vi stiftede bekendtskab med. Den kom i 1999. I 2006 kom bogen om forfatteren Henry James, "Mesteren", der fik mange anmelder-rosen i Danmark.

Nu er Tóibín klar med romanen "Brooklyn", der for alvor anbringer ham i rækken af store irske fortællere. Her er den episke roman, der hører verdenslitteraturen til. Fortællingen om en ung, irsk kvinde der udvander til USA.

Det er et fantastisk tidsbillede af Irland i 1950'erne og af New York på samme tid. Og Tóibín formår at trække læseren dybt ind i den unge kvindes sind – hendes tvivl, bekymring, håb og ønske om et andet liv i en ny verden. I 1950'erne forekom der en bølge af udvandring fra det fattige og urohærgede Irland. Vi kan læse "Brooklyn" som en stor roman om det kapitel i historien. Den kan også læses som et gribende indlæg i dagens indvandre-debat. Bogen udkommer 19. maj – på forlaget Tiderne Skifter. 256 sider, pris 275 kr.

Internationale elefantpasser-børn

Peter Høegs seneste roman "Elefantpasserens børn" er nu solgt til udgivelse i 21 lande, fortæller Høegs forlag, Rosinante. Høeg er en forfatter, der tager tid til at skrive og tid til at skabe sine historier. Da "Den stille pige" udkom i 2006, var det første bog fra ordmesterens værksted i ti år.

Der gik dog kun fire år, før Høeg igen var klar. I 2010 kom "Elefantpassernes børn", en vidunderlig, munter og varm historie om en præstefamilie på Finø og deres naboer og venner. Høeg overrumplede endnu en gang anmelderkorpset ved at skrive en anderledes bog. Høeg kan ikke sættes i bås. Romanen blev godt modtaget i Danmark. Ikke med den kultstatus, hans tidligere romaner har fået. Men dog klart opadgående i forhold til "Den stille pige", der blev raket ned.

I udlandet har de også taget "Elefantpassernes børn" til sig. Blandt de 21 lande, der har købt bogen til udgivelse, er så forskellige markeder som USA, Rumænien, England, Litauen, Tyskland, Sverige, Italien, Grækenland, Spanien, Rusland og Tjekkiet.

Jesper Wung-Sung, modtog Kulturministeriets forfatterpris 15. april – på forlagets 175 års fødselsdag. □ Foto Robin Skjoldborg

Elementært

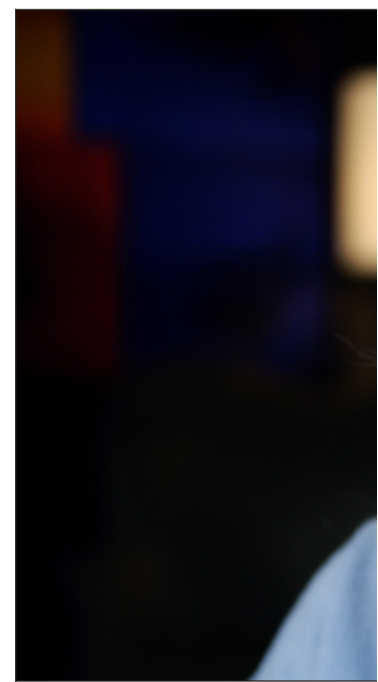
Og det er netop problemet med den store krimi-lady, P. D. James' bog om kriminalromaner – den er så rasende elementær

Det lyder næsten for godt til at være sandt. Og det viser sig så, at det er det heller ikke.

En af kriminallitteraturens helt store damer, kvinden, der opfandt kriminalkommisær Adam Dalgliesh, P. D. James har sagt ja til at skrive en bog om kriminallitteraturens store, om klassikerne. Om udviklingen i genren. Om de mennesker, der skrev – og de helte, de skabte. Og samtidigt give sit bud på genrens fremtid. En helt nødvendig bog for en hver krimi-elsker.

Sagen er jo nemlig den, at selv om kriminalgenren -

med ganske få undtagelser – ikke har bidraget til verdenslitteraturen, så er nogle af de skikkelser, der er skabt i disse bøger, mere levende og mere kendte end de personer, der har de afgørende roller i de aller største litterære præstationer. Det er almindeligt anerkendt, at "Farvel til våbnene" af Ernest Hemingway er verdenslitteratur. Men hovedpersonen er ikke et menneske, man taler om. Derimod ved alle, fra Nuuk til Johannesburg, fra Sydney til Hawaii, hvem Sherlock Holmes og Watson er. Hercule Poirot og lord Peter Wimsey er langt mere kendte end ho-

P. D. James – den "overlevende" af 1920. Selv har hun bl.a. skabt krimi-

vedpersonerne i "Øst for Paradis" og "Odysseen". Og når

Den store fortæller og

Manden bag Orla Frøsnapper, Lille Virgil, Gummi-Tarzan og mange andre vidunderlige børnebøger har endelig fået sin egen biografi. Den er fantastisk, men historien er til at tude over

AF ARNE MARIAGER
post@arnemariager.dk

Helt enkelt: En biografi bliver næppe meget bedre end den vidunderlige og gribende bog, Jens Andersen fra Berlingske har skrevet om børnebogsforfatteren Ole Lund Kirkegaard. Det forbandede er bare, at den ender så trist.

På en iskold vinterdag i forårmåned marts 1979 fandt graveren ved Barrit Kirke et lig i snedriverne bag kirken. Det viste sig at være Ole Lund Kirkegaard. Det var lørdag morgen den 24. marts. Aftenen forinden havde forfatteren hygget sig på Barrit Kro. Da han i beruset tilstand ville gå hjem, for han åbenbart vild i snedriverne. Han søgte ly i kirken. Men Guds hus var låst for natten. I Barrit kunne de se, at han havde

forsøgt at komme ind. For han havde kradset som en vild på kirkedøren. Så forsøgte han at kæmpe sig videre, hjem over markerne til det lille hus i nærheden, han havde lejet. Han nåede kun om bag kirken. Så besvmede han. I løbet af natten frøs han ihjel.

Jens Andersen fortæller om afslutningen på den store forfatters liv i en stille, næsten underspillet stil. Mere behøves heller ikke. Det gør ondt nok.

Det startede i dur

Ole Lund Kirkegaard blev født i Skanderborg i 1940. Faderen var tandlæge i byen, og Ole voksede sammen med sine søskende op i et godt, borgerligt, trygt hjem. Han blev læreruddannet og nød årene på seminarieret i Århus. Han holdt lange ferier, bl.a. sammen med venen Ulf Pilgaard. Og første gang, offentligheden stiftede bekendtskab med Ole Lund Kirkegaard, var i 1966. I en alder af kun 26 var Ole Lund Kirkegaard skoleleder i landsbyen Oue ved Mariager. Han vandt en børnebogs-konkurrence udskrevet af dagbladet Politiken. Og så rullede lavinen. Året efter kom Ole Lund Kirkegaards første roman for de unge læsere, den vidunderlige historie om lille Virgil. Og skolelederen blev godt stof. Han fortalte ikke bare om sit forfatterskab, men i høj grad også om skolen, om nødvendigheden af

En forrygende, klog og ærlig bog om et stort menneske

at tage børn alvorligt – samtidigt med at man morede sig med dem. Om respekten for børnene – at det jo var dem, skolen var til for – og ikke for lærerne. Og hele Danmark tog Ole Lund Kirkegaard til hjerterne.

I de følgende år kom så perlerækken af fortællinger, der nåede et samlet oplag på over halvanden million bøger. Titler som Orla Frøsnapper, Hodja fra Pjort, Otto er et næsehorn, Gummi-Tarzan, En flodhest i huset, Frode og de andre rødde, De hæsle slynglers Klub og andre historier og mange, mange flere væltede frem, blev læst og blev folkeeje, blev til teaterdramatik eller film eller radio- eller tv-spil.

Men sluttede i mol

I mellemtiden var skolelederen med familie flyttet til Stenderup ved Horsens. Han morede sig hjerteligt med kone og børn og sagde: Der findes folk, som vil forkaste fantasiens værdi. Dog lever vi mere end halvdelen af vores tilværelse i fantasien....

- kæere Watson

De store, engelske krimidronninger. Phyllis Dorothy James er født i Falkonshøj. Foto: Lars Krabbe

den sidste overlevende dronninger, P. D. James på- blandt de engelske krimi- ger sig at fortælle historien

om krimierne, så kribler det i krimi-folket.

Det triste er, at kribleriet aftager, når man begynder at læse. Man kan høre Sherlock Holmes mumle ud mellem tænderne – mens han holder fast i pipen i den ene mundvig: - Det her er elementært, kæere Watson. Og det er det. P. D. James har skrevet en elementær bog i en sådan udstrækning, at selv Watson ville kunne se det – helt uden hjælp.

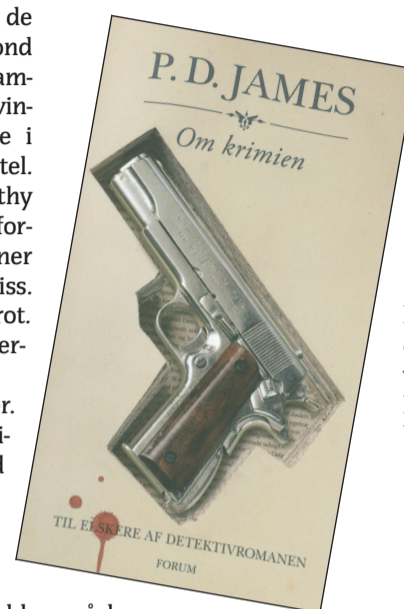
For lidt og for blødt

P.D. James bygger bogen logisk op. Hendes introduktion til krimigenren er god. Derefter præsenterer hun de første krimihistorier og følger op med detektivromanen, som den især blev skabt af Arthur Conan Doyle med Sherlock Holmes, alle tiders mesterdetektiv. Hun fortsætter så med mellemkrigsårenes mere

hårdkogte krimier, bl.a. de amerikanske Raymond Chandler og Dashiell Hammett. Hun giver de store kvindelige engelske forfattere i perioden et særligt kapitel. Helt rimeligt, bl.a. Dorothy Sayers og Agathe Christie fortjener det for bl.a. personer som Peter Wimsey, Miss Marple og Hercule Poirot. Men så blegner fortællingerne.

Lyset i bogen aftager. Springet frem til politihistorierne s. feks. Ed McBains og dernæst Sjöwall og Wahlöf bliver aldrig foretaget, og derfor når vi slet, slet ikke hen til de senere års markant voldsomme, blodige og ofte meget psykologisk betonedede dramaer.

Well, P. D. James skrev bogen på opfordring fra det berømte Bodleian Library i Oxford. Og hendes intention var

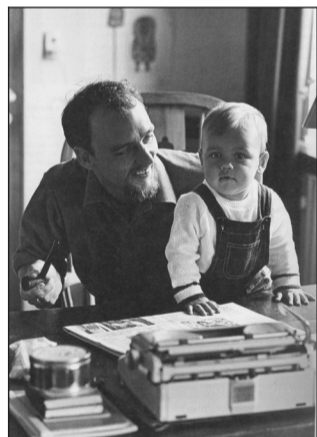
være interessant, er for tamt. Der er ikke noget nyt i analyserne – og det er overraskende så lidt personligt, spændende stof om forfatterne, P. D. James serverer. Analyserne er for enkle, vurderingerne for bløde. Det personlige stof om forfatterne er for velkendt. Det er ærgerligt at sige det. Men P. D. James har skrevet en skolestil om noget, der kunne være en forrygende bog.

★★☆☆☆☆

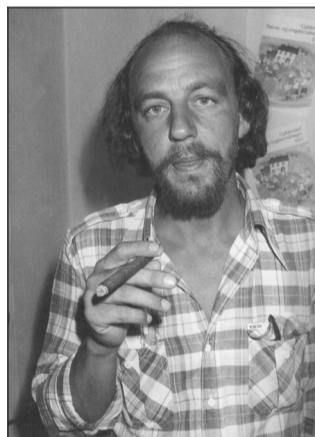
P. D. James
"Om krimien"
154 sider, forlaget Forum.
Pris 150 kr.

måske at markere især den klassiske engelske krimi som noget specielt i litteraturen. Og så i øvrigt forholde sig helt afslappet til det, der er skrevet siden 1960. Problemet er, at selv alt det, der så burde

den sørgelige skæbne

Faderen, familiemennesket, skolelederen og forfatteren, Ole Lund Kirkegaard, 1967. Livet var lyst og let.

10 år senere. Forfatteren i løftet stemning ved Gyldendals efterårsreception. Den halve snes år har sat sine spor. Lyset og lethed er aftagende

Jens Andersen, der til daglig er litteraturredaktør på Berlingske, har med denne biografi præsteret det unikke. Netop fordi Ole Lund Kirkegaard var, som han var, er der ikke scrapbøger at hente stof fra. Der er ikke velordnede arkiver eller skriveborde fyldt med kuverter med udklip. Ole Lund Kirkegaard tænkte, drømte, fortalte og levede. Resten var ligegyldigt. Men Jens Andersen har samlet det brogede liv i en bog, der dels giver historien om den trygge barndom, om den succesfulde, dynamiske ungdom, om de første modne års store præstationer – og om nedturen. Den begyndte i starten af 1070'erne. Ole Lund Kirkegaard følte sig stedse mere spærret inde i sin egen succes, mere og me-

re i klemme mellem lærerjob, kunst og ægteskab. Så vendte han ryggen til det hele og kastede sig ud i en selvdestruktion, der via tobak, stoffer og alkohol i store mængder tog vejen over den lukkede, psykiatriske afdeling, til det lille bondehus i Barrit – og til sne-driverne bag kirken. Der stoppede talentet for altid.

En etisk præstation

Jens Andersens bog er den første egentlige biografi om Ole Lund Kirkegaard. Den går tæt på. Men ikke for tæt. Vi får historierne om katastroferne i Ole Lund Kirkegaards komplicerede sind – om problemerne i hverdagen. Ikke for at trampe rundt i elendigheden. Men fordi de historier

er nødvendige, hvis vi skal gøre os noget håb om nogensinde at komme til at forstå, hvordan Ole Lund Kirkegaard fungerede, levede, tænkte, udtrykte sig kunstnerisk – og døde. Uden denne ærlighed ville historien om Ole Lund Kirkegaard svæve i luften. Men Jens Andersen har leveret den præstation ikke alene at begå en forrygende, klog og ærlig bog om et stort menneske. Men også at holde sig på den smalle, etiske sti. Vi får kendsgerningerne. Vi får historien. Men vi får ikke slibighederne. Ikke sladder. Det er godt leveret af Jens Andersen.

Det tog sin tid, inden nogen turde gå i gang med opgaven Ole Lund Kirkegaard. Det tør siges, at da der endelig var én, som gjorde, så blev løsningen formidabel.

Lige som den mand, biografien handler om.

★★★★☆

Jens Andersen
"Ole Lund Kirkegaard – en livshistorie"
304 sider, rigt illustreret
Gyldendal.
Pris 299 kr.

Ole Lund Kirkegaard kunne ikke alene det med ord, men i høj grad også med farver. Han havde et oplagt talent for billedkunst.

